

Rama IX Art Museum Foundation

ปรีชา อรชุนกะ

906-0299-10-1991

B-CAT-2-0188

แต่
ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี
ผู้วางรากฐานศิลปสมัยใหม่ในสยาม
ในวาระครบรอบวันเกิด ๑๐๐ ปี (๒๕๓๕)

Rama IX Art Museum Foundation

PRICHA ARJUNKA

ปรีชา อรชุนกะ

Recent Paintings 1991

จิตรกรรม ๒๕๓๕

October 18, - November 18, 1991

THE ARTIST'S GALLERY

ดิวอาร์ทิสแกลลอรี

INTRODUCTION

I have known Khun Pricha Arjanka for almost 20 years now and am very honored to write this introduction for him. Through all these years Khun Pricha has always been consistent in character and in his devotion to art. Colors are his theme and obsession; and his style does not change except through slow evolution. He has remained faithful to his use of acrylic paints whether on canvas or as water colors. Behind my desk at TISCO is one of my favorite paintings and it is by Khun Pricha.

He is one of those artist whom we consistently see at the opening of other artists' exhibitions. He is there for art's sake.

I remember when the late Suchao Sisganee, suffered a severe stroke, Khun Pricha helped set up a fund for Suchao's medical expenses. He also help arrange to have Khun Suchao works exhibited at the Bhirasri institute of Modern Art in his first one man show. I remember how we hired an ambulance and nurses to bring Khun Suchao and wheeled him in a wheelchair to give him a preview. Khun Suchao couldn't speak but I could see in his eyes how touched and appreciative he was of Khun Pricha's efforts. Khun Suchao died shortly thereafter, and I am pleased of what was done for him.

Now Khun Pricha wants to pay homage to his archam - Professor Silp Bhirasri - "the Father of Thai Modern Art" on the occasion of 100 years since Professor Bhirasri birthday, by exhibiting his latest works of art. It is a show of respect and appreciation. Let us all celebrate with Khun Pricha and enjoy the exhibition.

Sivaporn Dardarananda

ข้อคิดเห็นในการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ*

ครั้งที่ ๑๒

ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี

ดังเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า วัตถุประสงค์อันสำคัญของการแสดงงานศิลปกรรมแห่งชาตินั้น ก็เพื่อส่งเสริมความสนใจในศิลปของประชาชนให้สูงขึ้น และเพื่อให้ทางราชการและเอกชนเห็นความจำเป็นของการมีของสวยงามไว้ประดับประดาอาคารสถาน แม้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางศิลปได้เป็นที่ประจักษ์กันอยู่ หลังจากที่ได้จัดให้มีการแสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติมาแล้ว ๑๑ ครั้ง ก็ตาม เรายังคงอยู่ห่างไกลจากจุดหมายปลายทางใน *ศิลปร่วมสมัย* ซึ่งเราจำต้องก้าวไปถึง ฉะนั้น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องดำเนินการโฆษณาศิลปของเราต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง มิฉะนั้น ศิลปของประเทศไทยก็จะอยู่ล้าหลังประเทศเพื่อนบ้านเราทั้งหลาย

เกี่ยวกับศิลปไทยนั้น ใคร่ขอกล่าวต่อไปว่า การเขียนบทความหรือการทำงานศิลปก็เพื่อปลูกให้ประชาชนมีความเข้าใจว่า ศิลปไม่ใช่เป็นสิ่งฟุ่มเฟือยหรือเป็นสิ่งสนุกสนานของ *คนบ้า* ซึ่งทางงานจิตรกรรม ประติมากรรม หรืองานภาพพิมพ์ อย่างหนึ่งอย่างใดก็ตามด้วยความเสียสละ

ศิลปเป็นสมการที่สำคัญที่สุด ซึ่งจากศิลปนั้นเอง วัฒนธรรมของคนเราได้ถูกถ่ายทอดไปสู่ชนชาติอื่น ๆ และอนุชนในชาติของเรา จากศิลปเท่านั้นที่เราอาจวินิจฉัยความเจริญทางจิตใจของคนเราได้ กรุงโรมยังไม่สิ้นชื่อ เพราะมีงานศิลปกรรมเป็นอนุสรณ์ เช่นเดียวกับประเทศกรีซ ศิลปสูญหายเป็นสิ่งที่เชิดชูเกียรติคุณของชาติไทย เช่นเดียวกับประเทศกัมพูชาที่ยังไม่สูญสิ้นไป เพราะมีเทวาลัยอันมหัศจรรย์ให้เห็นอยู่

ชีวิตสลาย อาณาจักรพินาศ ผลประโยชน์ของบุคคลมลายหายสิ้นไป แต่ศิลปเท่านั้นที่ยังคงเหลือเป็นพยานแห่งความเป็นอัจฉริยะของมนุษย์อยู่ตลอดกาล

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในครั้งก่อน ๆ ว่า วิทยาศาสตร์ เป็นสิ่งมหัศจรรย์สำหรับผลทางวัตถุที่มีอยู่ต่อมนุษยชาติ แต่มิใช่จากผลงานทางวิทยาศาสตร์ที่เราอาจวินิจฉัยคุณค่าทางพุทธิปัญญาของมนุษยชาติได้ เพราะในทุกกรณี ความเจริญทางวิทยาศาสตร์ขึ้นอยู่กับเงินเป็นสำคัญ ใครที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ การเงินสูง ก็อาจสร้างสิ่งพิเศษขึ้นมาได้ แต่สิ่งที่สร้างขึ้นเหล่านั้นชนผู้เจริญแล้วก็อาจดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยเหมือนกัน ถ้าเราอุดหนุนการเงินให้แก่เขา ตรงกันข้าม ศิลปมีอาจสร้างขึ้นจากการกำหนดกฎเกณฑ์ หรือจากสูตรที่วางไว้แน่นอนได้ ศิลปเป็นสิ่งที่ออกมาจากวิญญาณของมนุษย์ ฉะนั้นเอง ศิลปจึงเป็นเรื่อง **เฉพาะตน** อันสูงส่ง

ด้วยเหตุนี้ จึงขอกล่าวย้ำว่าศิลปในที่แท้จริงนั้นไม่ใช่ *คนบ้า* แต่เป็นบุคคลที่เสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อสนองความเรียกร้องทางจิตใจอันเป็นความเรียกร้องของศิลปนั่นเอง ตามสภาพการณ์เช่นนี้ ศิลปินจึงเป็นเสมือนนักพรตผู้สละทุกสิ่ง เพื่อความเชื่อมั่นทางจิตของตน

ศิลปินที่แท้จริง ย่อมมีความรู้สึกว่าเป็นพิเศษ ซึ่งอำนาจให้เขาจับความเป็นแก่นสารของชีวิตความเป็นอยู่ของเขาไว้ได้ ทั้งนี้ ย่อมหมายถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชนในชาติด้วย ฉะนั้นเองศิลปของเขาจึงแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ชนในชาติรู้สึกนึกคิดด้วยเหมือนกัน ด้วยเหตุนี้ ศิลปของประชาชนที่สร้างขึ้น ไม่ว่าในสมัยเจริญหรือในสมัยเสื่อมโทรม ก็ตาม ไม่ว่าจะดีหรือเลว แล้วแต่กรณีย่อมแสดงให้เห็นถึงแก่นสารแห่งวัฒนธรรมของประชาชนในชาตินั้นอย่างแท้จริง

เราใช้คำว่า **เจริญ** และ **เสื่อม** เช่นนี้ พึงดูออกจะทำให้เกิดความฉงน กล่าวตามหลักแล้ว ความเจริญหรือความเสื่อมของวัฒนธรรมนั้น ไม่ได้เกิดมาจากความปรากฏของประชาชน ไม่มีใครอาจขีดขวางปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้น หรือยืนยันว่าวัฒนธรรมอย่างนั้นสูงกว่าวัฒนธรรมอย่างนั้นได้ นอกจากประวัติศาสตร์เท่านั้นที่อาจวินิจฉัยคุณค่าของวัฒนธรรมแต่ละสมัยได้

* เขียน ยิ้มศิริ แปลจาก Comment on the Twelfth National Art Exhibition ของ Professor Silpa Bhirasri หน้า ๒๓

เราต้องยอมรับอย่างจริงใจว่า เรากำลังอยู่ในยุคพิเศษยุคหนึ่ง ซึ่งเป็นยุคของลัทธิวัตถุนิยม ที่นำความเป็นทาสามุมมนุษยชาติยิ่งขึ้นทุกวัน เราบริบร้อนโดยไม่รู้ว่าเราจะไปไหน ทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องทำให้เสร็จอย่างเร่งรีบที่สุด จนคำว่า **วิจิตร** หรือ **คุณภาพสูง** ไม่มีความหมายอะไร นอกจากเวลาเท่านั้นเอง

เมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ที่ทำให้ท้อแท้ใจเช่นนี้ ผู้ที่ยังคงห่วงใยเรื่อง **จิตใจ** อยู่ ย่อมมองดูโดยรอบตัวและเห็นได้ว่า ศิลปเท่านั้นเองที่ยังคงให้ความสงบ ให้ความพอใจทางพุทธิปัญญาแก่ตน ศิลปเท่านั้นเองที่กระชับตนไว้ให้มันอยู่กับความเป็นอมตะแห่งจักรวาล คนตรี วรรณคดี และงานศิลปกรรมอันวิจิตรงดงามเท่านั้น ที่ช่วยให้วิญญาณของเราพ้นจากห้วงแห่งความมืดมนของความเจริญทางวัตถุได้

สิ่งที่สำคัญยิ่ง และทำให้เรามั่นใจว่า อีกไม่นานนักประชาชนจะเห็นความจำเป็นของการที่มีสิ่งสวยงามตกแต่งประดับประดา ก็คือเหตุที่ว่าเมื่อปีที่แล้วมีบริษัทห้างร้านและเอกชนได้ให้ศิลปินไทยทำงานศิลปตกแต่งสถานที่และสถานบ้านเรือนหลายแห่ง หากการกระทำเช่นนี้ได้ดำเนินไปโดยไม่หยุดยั้ง กล่าวคือบรรดาบริษัทห้างร้านและบ้านเรือนของเอกชนต่างพากันตกแต่งด้วยงานจิตรกรรม ภาพพิมพ์ และประติมากรรมมากขึ้น และประการสำคัญถ้าสถาปนิกของเราร่วมมือกับจิตรกรและประติมากรยิ่งขึ้นด้วยแล้ว ภายในสองสามปี ประเทศไทยก็จะมีศิลปินทำงานเป็นอิสระ เป็นกลุ่มแรกขึ้นมาได้ อันเป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่งสำหรับความเจริญก้าวหน้าของศิลป

นอกจากบริษัท ห้างร้าน และบ้านเรือนของเอกชนแล้ว เรายังใคร่ที่จะได้เห็นกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ได้มีงบประมาณสักก้อนหนึ่ง สำหรับซื้องานศิลปกรรมไว้ตกแต่งอาคารสถานที่ราชการอีกด้วย เพราะการปฏิบัติดังกล่าวนี้ ได้กระทำกันอยู่เป็นปกติในหลายประเทศ และคงจะได้ประโยชน์ไม่น้อย ถ้าหากจะมีการปฏิบัติทางอนี้ในประเทศไทยบ้าง

ในการวิจารณ์เหตุการณ์เกี่ยวกับศิลปเพียงสั้น ๆ นี้ คงไม่อยู่นอกวัตถุประสงค์ของเราที่จะแจ้งให้ท่านผู้ชมงานแสดงศิลปกรรมได้ทราบว่า เมื่อปีกลายมหาวิทยาลัยศิลปากรได้ส่งภาพพิมพ์ของศิลปินไทยหลายสิบชิ้น ไปแสดงยังประเทศเยอรมนี สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น คณะมนตรีศิลปแห่งเมืองโคโลญ ประเทศเยอรมนี ได้จัดการแสดงงานภาพพิมพ์ของศิลปินไทยตามเมืองต่าง ๆ ในเยอรมนี ศูนย์กลางภาพพิมพ์ของสถาบันแพเรตต์ แห่งนครนิวยอร์ก ได้จัดแสดงภาพพิมพ์ของศิลปินไทยในสหรัฐอเมริกา การแสดงสองแห่งนี้ได้ประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง ในประเทศญี่ปุ่น ศิลปินไทยก็ได้มีโอกาสส่งงานศิลปภาพพิมพ์ไปร่วมในการแสดงงานภาพพิมพ์ระหว่างชาติครั้งที่สองด้วย

ผู้เชี่ยวชาญศิลปชาวต่างประเทศหลายท่านได้ขอให้เราส่งงานศิลปร่วมสมัยไปร่วมการแสดงผลงานศิลปกรรมในประเทศของเขา ซึ่งนับว่าเป็นเกียรติแก่ชาติไทยมาก แต่เราก็ให้ความร่วมมือได้ไม่มากพอเนื่องจากขาดเงินทุนสำหรับใช้จ่ายในการนี้

เรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับศิลปร่วมสมัยก็คือการตั้ง **หอศิลป** ประเทศไทยเป็นสมาชิกของสหประชาชาติประเทศหนึ่ง ฉะนั้น จึงต้องติดต่อกับโลกภายนอก ศิลปโบราณของเราได้รับการยกย่องเป็นอย่างสูง และชาวต่างประเทศที่มาเยือนประเทศไทย ที่มุ่งมาชมความรุ่งเรืองของอดีตก็ควรจะได้เห็นความเป็นไปของศิลปปัจจุบันด้วย

สิ่งแรกที่ชาวต่างประเทศเหล่านั้นถาม นั่นคือ หอศิลปสมัยใหม่ เราได้แต่ตอบซ้ำ ๆ อยู่เสมอว่า **“เสียใจ เสียใจจริง เรายังไม่มีหอศิลปสมัยใหม่”** คำตอบเช่นนี้ย่อมเป็นสิ่งไม่สบายใจแก่ผู้ที่เข้าใจถึงค่าของคำถามอยู่มาก

ประเทศอินเดีย ปากีสถาน จีน ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ และมลายู เรามีคณะมนตรีศิลปและหอศิลปสมัยใหม่หลายแห่ง เรามีความไม่สูงอย่างเต็มที่ในเรื่องการแข่งขันกันภายในชาติ เราอาจใช้เงินสักสองหรือสามล้านบาทสำหรับสร้างหอศิลปอันถาวรขึ้นมา เพื่อให้ประชาชนของเรานิยมนิยมชมชอบการแสดงออกของศิลปร่วมสมัยได้ในที่สุด ในขั้นเริ่มต้นขอแต่เพียงอาคารที่เหมาะสมสักอาคารหนึ่งเท่านั้น มิฉะนั้นแล้วการที่เราจะแข่งขันกับชาติอื่น ๆ เขาในเรื่องเกี่ยวกับศิลปก็มิอาจเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์

นอกจากการตั้งหอศิลปแล้ว เราจำเป็นต้องให้โอกาสศิลปินหนุ่ม ๆ ได้ทำงานให้ได้ผลเต็มที่ โดยเปิดการแข่งขันขึ้นในการทำงานประติมากรรม จิตรกรรม หรือภาพพิมพ์ ตกแต่งสาธารณสถาน จากวิธีการแข่งขันกันนี้เอง ศิลปินหนุ่มจะได้พัฒนาจิตใจและมีโอกาสแสดงความคิดและแรงบันดาลใจยิ่งขึ้นไปอีก ●

นำบทความนี้มาลงเพื่อระลึกถึงศาสตราจารย์ปิยะ อึ้งภากรณ์ ขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงาน หลังจากได้อ่านบทความนี้ ได้เชิญศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีไปพบ และได้ให้งบประมาณทำหอศิลปขึ้น (หอศิลป พีระศรี)

จิตรกรรมของปรีชา อรุณกะ

แวนก็อก จิตรกรเอกชาวดัตช์ เมื่อวัยหนุ่มรุ่นตระกูล เขาเคยไปทำงานที่อังกฤษ ต่อมารักผู้หญิง ออกหักยับเยิน ก็กลับฮอลแลนด์บ้านเกิดเพื่อคลายความทุกข์ เขาเรียนทางศาสนาเพื่อดำเนินรอยตามบิดาที่เป็นพระและเป็นนักเทศน์ แล้วถูกส่งไปสอนศาสนายังเหมืองแร่ในชนบทแห่งหนึ่ง เขาคำรงตนเป็นสาวกที่ซื่อสัตย์ต่อพระผู้เป็นเจ้าอย่างเคร่งครัด เมื่อเห็นสภาพครอบครัวคนงานที่ยากจน และชาวบ้านที่อดอยาก เขาชวนเอาที่หลับที่นอน เครื่องบำรุงความสุขไปให้ครอบครัวที่น่าสงสารจนหมด ตัวเขายังหนุ่มแน่น เสียสละทนหนาวเหน็บ นอนบนกองฟาง ด้วยความรักเพื่อนมนุษย์ที่ด้อยกว่าทำให้เขาทุ่มเททั้งชีวิต ทำตนเป็นพระที่ศิษย์เหลือคนจน คณะกรรมการจากเมืองหลวงเมื่อมาตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่ของเขา ซึ่งขอมขอมแสนทุเรศ ได้เสนอเรื่องราวไปยังฝ่ายที่เหนือกว่า ผลที่สุด เขาถูกปลดจากความเป็นพระ โดยข้อหาทำตนเสื่อมเสียศักดิ์ศรีตามฐานานุรูปของพระที่จะต้องแต่งกายสะอาดสะอ้าน และมีความเป็นอยู่อย่างหรูหรา

เป็นพระที่ดีที่สุดเขาไม่ยอมรับกัน แวนก็อกจึงเริ่มเขียนรูปเขาเอาชีวิตทั้งชีวิตทุ่มเทในการเขียน ยุคนั้นงานเขียนสีน้ำมัน "คนกินมัน" อันยิ่งใหญ่ได้ผลิตขึ้นมา กับรูปกรรมกร และชาวนาต่าง ๆ มันเป็นภาพแห่งชีวิต แม้ว่าจะเป็งานอันยิ่งใหญ่ แต่เขาก็เขียนด้วยโครงสร้างของสรีระบบโบราณ ของดัตช์ที่นิยมกันมาในศตวรรษก่อน ๆ เพียงแต่ว่ามีแปรกับ อารมณ์อันรุนแรงของเขาได้สำแดงออกมา ให้เห็นอย่างประจักษ์ชัด เท่านั้น

เมื่อเขาได้ไปเยี่ยมน้องชาย ซึ่งทำงานเป็นผู้ขายในร้านจำหน่ายงานศิลปะอยู่ในกรุงปารีส น้องชายของเขาพาพี่ชายไปชมผลงานจิตรกรรม รุ่นใหม่ ยุคนั้น อันเป็นกลุ่ม อิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism) อันอื้อฉาว มีงานของโมนี (Monet) ปิซาโร (Pissarro) เรอนัวร์ (Renoir) และ มาแน (Manet) เขาตื่นตลึงในสีสันทัน และบรรยากาศในภาพเขียนของกลุ่มนี้ เมื่อได้รับการสาธิตถึงหลักการ อันเป็นหัวใจของวิธีการใหม่เช่นนี้ มันทำให้เขาตื่นเต้นเร้าใจอย่างเหลือขนาด

เมื่อกลับไปฮอลแลนด์บ้านเกิด เขาเขียนจดหมายไปยังธีโอ (Theo) น้องชายว่า เหตุใดจึงยอมพะเนาไม่บอกเล่าให้เขาได้ทราบถึงวิธีการเขียนภาพอันวิเศษเช่นนี้ เขาควรจะได้เห็นและทราบมานานแล้ว ไม่น่าจะปล่อยให้เขาหลงมกยอยู่กับวิธีการเก่า ๆ อยู่เช่นนั้น ตั้งแต่นั้นมา งานจิตรกรรมของแวนก็อกเต็มไปด้วยสีสันทันสว่างสดใส ข้อสำคัญก็คือการใส่อารมณ์ที่เขาทุ่มเทลงไปในชีวิต ตามอุปนิสัยที่เขาทำอะไรทำจริง จึงไม่ประหลาดอะไรที่ภาพ "ดอกทานตะวัน" และภาพพอดเดรท ดร.กาเชท์ (Dr. Gachet) ทั้งสองรูปของเขาในสไตล์ อิมเพรสชันนิสม์ จึงขายได้ในราคาสูงที่สุดในโลก อันเป็นเรื่องตลกตลกของชาวโลก เมื่อปีที่ผ่านมา

เพราะแวนก็อกเขียนภาพด้วยสีสดใส และสดใส เขาจึงเข้าใจถึงโครงสร้างของสีบนแผ่นผ้าใบ กับสีสเปกตรัมในอากาศอย่างลึกซึ้ง (Spectrum Colour in Atmosphere) เขาเขียนจดหมาย ถึง ธีโอ น้องชายโดยพยากรณ์ว่า

"ต่อไปข้างหน้า จิตรกรรมจะเต็มไปด้วยสี สีจะสร้างอารมณ์ต่าง ๆ แทนรูปทรง" (Form and Figure) คำพยากรณ์ของแวนก็อก ปรากฏว่าในศตวรรษต่อมาเขากล่าวไว้ถูกต้อง ผลงานจิตรกรรมยุคใหม่ หลังจาก คิวบิสม์ (Cubism) และ เอกซ์เพรสชันนิสม์ (Expressionism) ได้กลายเป็นศิลปะ แอบสแตรค (Abstract Art) และศิลปะนูนรูป (Non Figurative Art) ซึ่งเริ่มจาก ฉีกทรวดทรงให้ว่นแล้วก็กลายเป็นไม่มีทรวดทรงใด ๆ ของธรรมชาติอีกต่อไป จิตรกรจับเอาสีมาสำแดงอารมณ์ร่วมโดยมี น้ำหนัก (Volume) บรรยากาศ (Atmosphere) และสีสเปกตรัม (Spectrum Colour) เข้ามาเน้นหนักถึง อารมณ์ และดั่งลึกถึงจิตใต้สำนึก (Sub-Conscious Mind) อันนอนนิ่งในสภาวะอนุสัย มันเป็นงานที่แนบสนิทกับสภาวะ เอกัคตตารมณ์ (Meditation) ซึ่งอยู่ในวิถีเส้นขนานกับภวังจิต (Deep Subconscious Mind)

งานศิลปะแอบสแตรคของปรีชา อรุณกะ ได้ก้าวมาสู่ระดับดังกล่าวนี้ ซึ่งย่อมยั้งถึงภูมิหลังของเขาได้ว่า เขาผ่านสนามประลองทุกรูปแบบมาอย่าง

โชกโชน บุคคลผู้ไม่ผ่านระดับขั้นตอนต่าง ๆ ดังที่ได้พรรณนามาแต่ต้น ย่อมจะทำงานจิตรกรรมแอบสแตรคไม่ได้ดีเท่าเทียมกับที่ปรีชา อรุณกะสำแดงออกดูเหมือนว่าในเมืองไทยผู้ที่สร้างจิตรกรรม นีรูปแบบแอบสแตรค เท่าที่เห็นว่ามีขนาดมีความลึกซึ้งจริง ๆ มีอยู่เพียงสองคน คือ ปรีชา อรุณกะ กับ ขวาลิต เสริมปรุงสุข ซึ่งงานแอบสแตรคหลายต่อหลายคนก็ดีมาก แต่ที่ข้าพเจ้าเอ่ยเพียงแค่นี้สองคนนี้ก็เพราะสองคนนี้นี้คือ นักใช้สีสันทันที่สดใสสะอาด กับใสอารมณ์ จิตใต้สำนึกกลลกลูกเคล้าอย่างสนิทแนบเนื่องกัน เป็นผลงานน่าอัศจรรย์

หลายคนกล่าวว่างานจิตรกรรมแอบสแตรค หลุดพ้นไปจากวิวัฒนาการสาย อิมเพรสชันนิสม์

ข้อนี้เป็นการเข้าใจผิด แม้ว่าหลังจากศิลปะอิมเพรสชันนิสม์ เป็นต้น มาได้เกิด ลัทธิ ทางการเขียนรูปมากมายหลายประการ เช่น เอกซ์เพรสชันนิสม์ (Expresstionism) โฟวิสม์ (Fauvism) นาบิสม์ (Nabis) และคิวบิสม์ (Cubism) และเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism) กับอีกลัทธิอื่น ๆ จำนวนมาก ศิลปอันทั้งหมดล้วนแต่ ลืบสายเป็นเทือกเขาเหล่ากอมาจากอิมเพรสชันนิสม์ทั้งสิ้น คือ ประการแรก อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของทฤษฎีบรรยากาศ (Atmosphere) ประการที่สอง เป็นก้าวสำคัญของโลกแห่งสีสันทัน คือ การใช้สีแนวเปรียบเทียบ ของกลุ่มนาบิสม์ (Nabis) ต่อมาคือทฤษฎีสังเคราะห์ (Synthesis) ของปอล โกแกง (Paul Gauguin) เป็นการเปิดม่านให้เห็นโลกอันซ่อนเร้นของสีได้อย่างลึกซึ้งสู่แก่นบึงของจิตใต้สำนึก

ถึงอย่างไรก็ไม่มีศิลปินคริสต์วรรษที่ ๑๙ และ ๒๐ หลุดออกจากกรอบของอิมเพรสชันนิสม์ไปได้ เพียงแต่ว่าจิตรกรได้นำเอาสีสเปกตรัม (Spectrum) คือสีแสงในอากาศอันเกิดจากปฏิกิริยาของสีคู่ (Complementary Colour) เข้ามาทดแทนบางจุดทั้งในมุมมืด และ มุมสว่าง เปรียบเสมือนโลกทิพย์ (Astral World) อันเต็มไปด้วยสีที่ใสสะอาด ดังในรูปเขียนของ คานดินสกี (Kandinsky) คลี (Klee) ชากาล (Chagall) เราปฏิเสธไม่ได้ว่างานเหล่านั้นมิได้ผูกพันกระสันเกี่ยวกับภาพเขียนของโกแกง (Gauguin) มาติสส์ (Matisse) และ เดอแรง (Derain) และเมื่อลืบไปสู่ต้นตอก็ล้วนมาจากโคตรเงาสำคัญ คือ อิมเพรสชันนิสม์ ทั้งสิ้น

ภาพเขียนแอบสแตรคของ ปรีชา อรุณกะ มีความน่ารักและลึกซึ้งปานใด เราย่อมเห็นแล้วว่า งานจิตรกรรมที่ดีย่อมมีคุณค่าอันแนบเนื่องมาจากอารมณ์ ประทับใจ และฝังใจต่อสี สีคือแม่บทสำคัญของศิลปะสมัยใหม่ อาจจะมีผู้เขียนรูปแบบศิลปะแอบสแตรค และมีโครงสร้างของคุณค่าในน้ำหนัก แสงเงา (Value of Chiaroscuro) ถ้าขาดการสัมผัสในเรื่องสี งานนั้น ๆ ย่อมได้ผลต่อเพียง ชือชากันชั่วคราว ที่จะให้ประทับใจ หรือวามหวือใจ ดังลึกล้ำภาวะอาจินต์โดยแท้ อย่างพึงหวัง

จิตรกรรมกับสีคือเคล็ดลับ และความจำเป็นระดับยอด ของความลึกซึ้ง ความจริงใจ จะทำให้หลุดพ้นจากสภาวะของความสวย และความงามผิวเผินโดยสิ้นเชิง

ข้าพเจ้าจึงขอแนะนำให้ท่านได้ชมผลงานจิตรกรรมของ ปรีชา อรุณกะ ซึ่งจะจุอารมณ์ของท่านให้สู่ความเป็นทิพย์ และเป็นอมตะรส ของผู้มีรสนิยม อันได้ขีดเกล้าแล้ว และจะจุใจท่านให้เข้าสู่ความเป็นเอกัคตตารมณ์โดยแท้

น. ณ ปากน้ำ

๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๔

นามธรรม

Abstract เป็นมิติพิเศษทางใจหรือนามธรรมที่ศิลปินเข้าไปสัมผัสด้วยตัวเองโดยวิธี เลือกเฟ้นเอาคุณสมบัติพิเศษ ที่ซ่อนเร้นอยู่ในมิติลึกลับของสิ่งนั้น ออกมาให้เห็นได้ ด้วยการผ่านทัศนะของศิลปินผู้นั้น ยิ่งผ่านด้วยวิธีที่ทัศนะ ยิ่งเป็นการตีเอี่ยม

ตัวอย่างรูปธรรม ก่อนที่จะเข้าใจนามธรรม เช่น พระพุทธรูปปางลีลา มีลักษณะอ่อนโยน พระพาหา มีลักษณะอ่อนหวาน ประจุความอ่อนระทวยของวงข้างสาร ข้างจะปั้นพระพาหาตอนบนใหญ่ แล้วก็เรียวยาวมาอย่างอ่อนหวาน จนกระทั่งถึงพระหัตถ์ก่อนเรียวยาว ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะอุดมคติหรือลักษณะชนบประเพณีนิยมปรัมปรา สืบต่อ ๆ กันมา อย่างนี้คือต้นตอของ **Realistic** ที่ถูกหล่อหลอมเป็น **Idealistic** ซึ่งยังเป็นการถ่ายทอดการที่จะเข้าใจ

ทีนี้ขอตัดทั้งของจริง และอุดมคติออกไป ตัวอย่างเช่น เราจะเขียนมหาสมุทรโดยไม่อาศัยรูปจริง (**Realistic**) ของมหาสมุทรเลย แต่ว่าวงการประพันธ์และองค์ประกอบใหม่ ที่ว่ามหาสมุทรคืออะไร และขอบปัญหานั้นให้แตกฉาน วางลงเป็นปริมาตรสี่ ในลักษณะของนามธรรม มีมิติซับซ้อนจนมีแรงอารมณ์สะเทือนใจ เท่า ๆ กับที่เราเข้าใจรูปธรรมของมหาสมุทร แต่ไม่เขียนอย่างรูปธรรมกลับเขียนเป็นนามธรรม แต่ได้ปรัชญา แก่นแท้ของมหาสมุทรเท่า ๆ กับลัจจะ หรือจะได้มากกว่าอุดมคติตั้งที่กล่าวมาแล้ว

นามธรรมนี้ออกจะเข้าใจยากยิ่ง อีกตัวอย่างหนึ่งเช่น จะเขียน ความเมตตากรุณาโดยไม่อาศัยองค์ประกอบของมารดาที่ลูกน้อย ที่ทะเลาะกันหรือไว้ออก หรือไม่อาศัยร่มเงาของต้นไม้ ที่ว่า มารดาให้ความเมตตากรุณาที่ลูกน้อย เหมือนที่ต้นไม้ให้ร่มเงาและดอกผล คือมรรตัสสมุทธานุภาพประหนึ่งนามมารดา แทนความกรุณาปรานี แต่วิธีของ **Abstract** มีกลยุทธ์แห่งสติปัญญาท้าทายสรรพสิ่งในสังสารวัฏมากกว่านั้น และนำเข้าไปคิด เฟงคิดด้วยสติปัญญาอันซับซ้อน ย้อนไปหา **Realistic** พิเศษเช่น สังสารวัฏของสกลจักรวาล หลากหลายเอกภพ หลากหลายดาราจักรนั้น ยิ่งกว่ามหาสมุทรดังกล่าวแล้ว คือรูปดาวฤกษ์ โลกานูโลกต่าง ๆ ขวนให้คิดว่าเป็น **Abstract** ที่จริงไม่ใช่แต่ตัวอย่างดังกล่าว คือมหาสมุทรแห่งอวกาศนั้นเป็น **Super Realistic** ชนิดชวนให้คิดถึง **Abstract** ได้อย่างดีทีเดียว

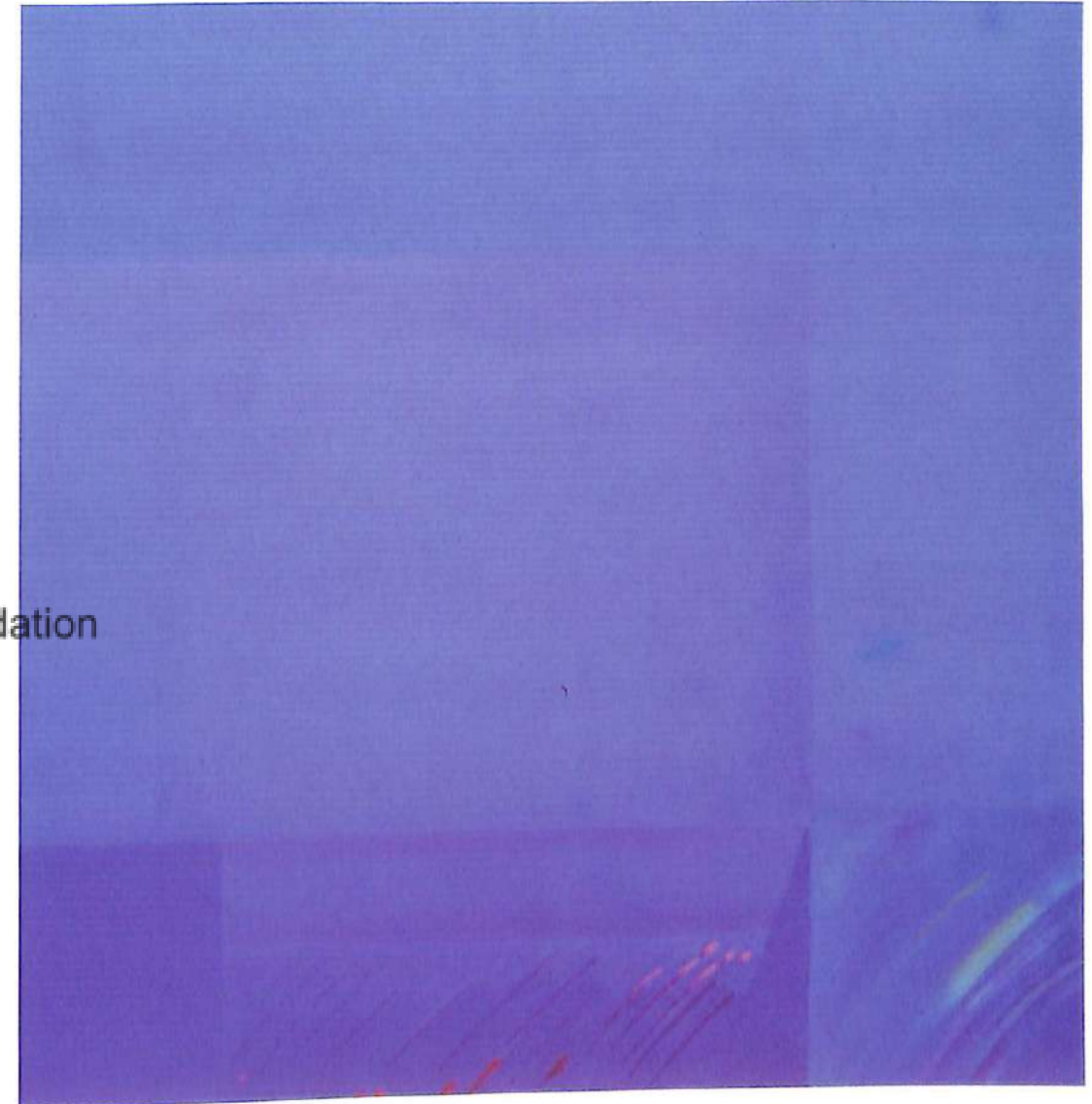
คราวนี้ย้อนมากล่าวถึงสรรพสิ่งในโลกมนุษย์ วิธีการของ **Abstract** นี้ช่างท้าทายสติปัญญา ให้เฟงมโนคติพิเศษ เล็งเห็นวิสุทธิทัศนะ ซึ่งเป็นสากลอย่างยิ่ง ด้วยการผ่านทัศนะพิเศษที่ศิลปินมองเห็นได้และนำทัศนะพิเศษนั้นลงเป็นผลงานจิตรกรรม หรือปฏิมากรรมสมัยใหม่ หรือนำสมัยไปในอนาคตได้ตามที่ตนเองเชี่ยวชาญ หรือมีอุปนิสัย พรสวรรค์พิเศษ ที่จะพึงทำได้ ก็จะเป็นภาษาสมัยใหม่คงทนอมตะอยู่คู่อนันตกาล

อาจารย์ปรีชา อรชุนกะ เป็นผู้ทุ่มเทจิตใจให้ในทางนี้มานานนับสิบ ๆ ปี ท่านมีอุปนิสัยในทางนี้ยิ่งลึกซึ้ง พอที่จะท้าทายลัทธิต่าง ๆ ในสังสารวัฏ หรืออย่างน้อย ก็ในโลกมนุษย์ และปวงมนุษย์ชาติของเราน้อย่างดียิ่ง

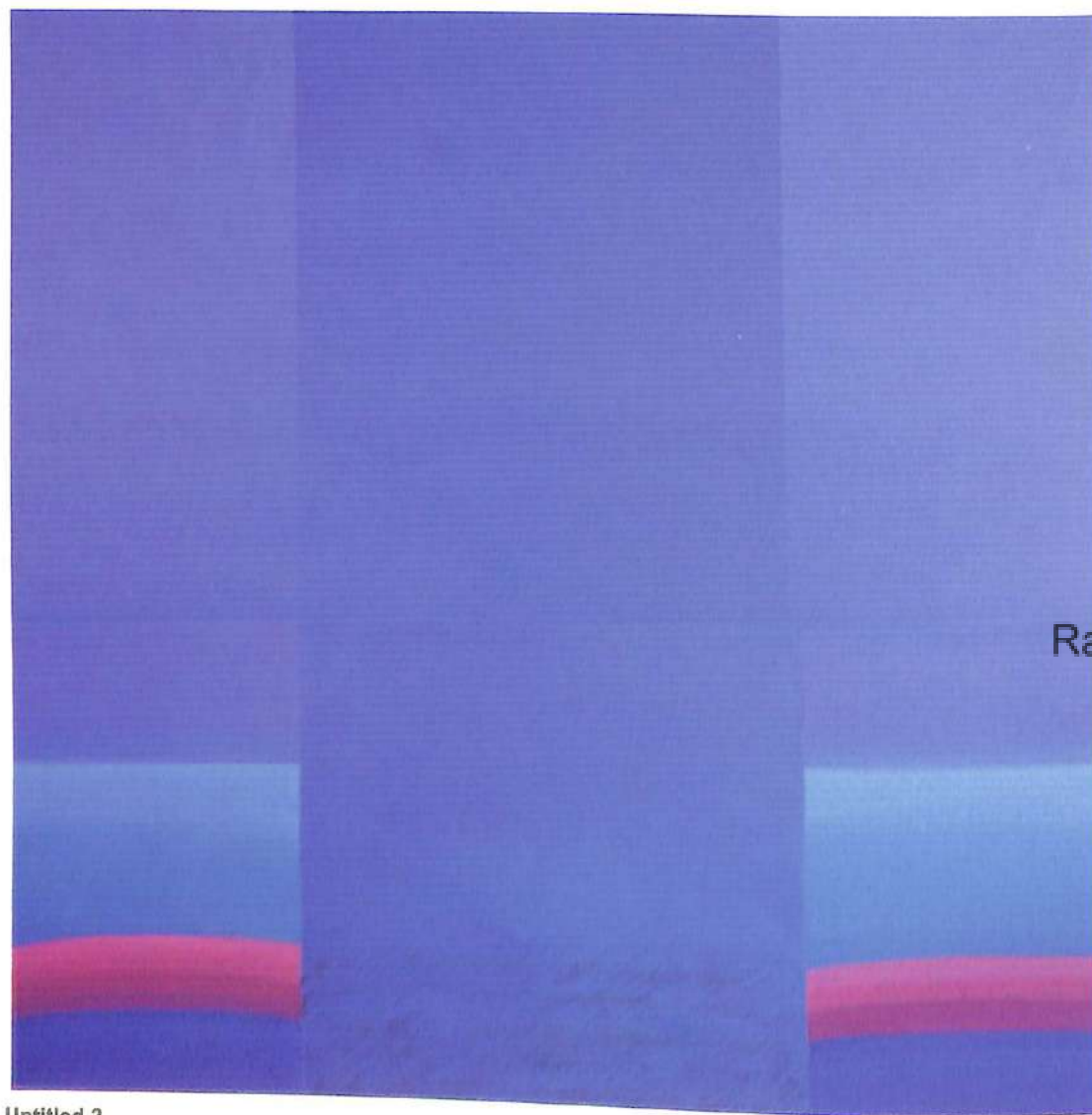
อังคาร กัลยาณพงศ์

๒๖ กันยายน ๒๕๓๔

Rama IX Art Museum Foundation

Untitled 1
Acrylic on Canvas
90 x 90 cm.

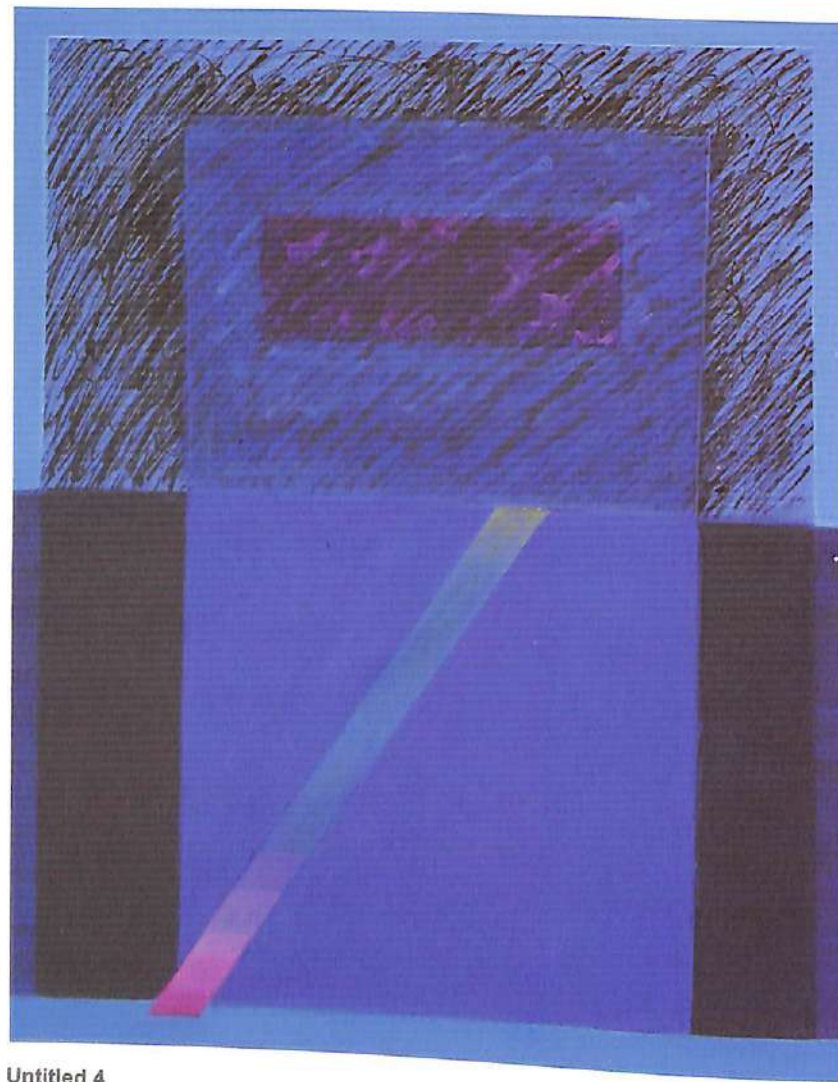

Untitled 2
Acrylic on Canvas
90 x 90 cm.

Rama IX Art Museum Foundation

Untitled 3
Acrylic on Canvas
65 x 80 cm.

Untitled 4
Acrylic on Canvas
65 x 80 cm.

Rama IX Art Museum Foundation

Untitled 5
Acrylic on Canvas
65 x 80 cm.

Untitled 6
Acrylic on Canvas
65 x 80 cm.

Rama IX Art Museum Foundation

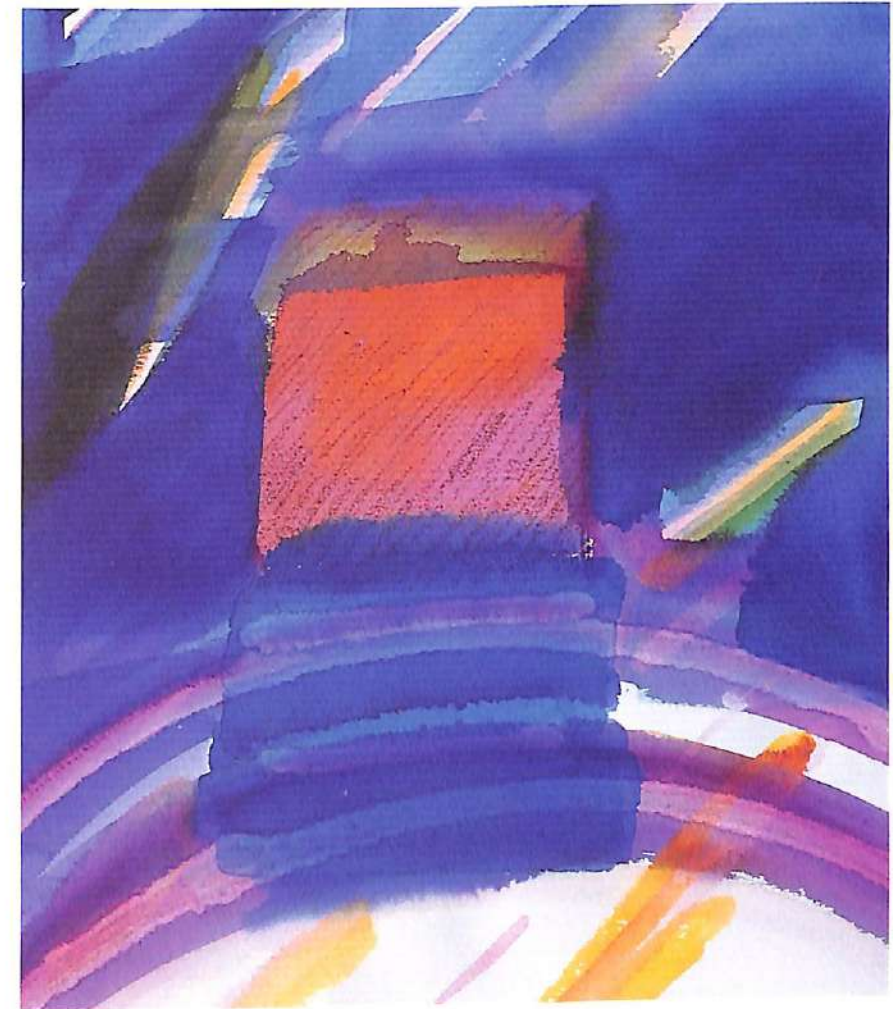

Untitled 7
Acrylic on Canvas
50 x 60 cm.

Untitled 8
Water Colour on Paper
35 x 50 cm.

Rama IX Art Museum Foundation

Untitled 9
Water Colour on Paper
35 x 50 cm.